

Til samtlige kommuner, regioner og socialtilsyn samt relevante myndigheder og organisationer

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00
sim@sim.dk

Sagsnr.
2020 - 3908

Kære myndigheder, tilbud og organisationer

Doknr.
241615

Den 6. april annoncerede statsministeren den første fase i en forsigtig og kontrolleret genåbning af Danmark.

Dato
29-04-2020

Den gradvise genåbning giver mig anledning til at orientere jer om status på det sociale område og om politiske aftaler og initiativer af betydning for det sociale område set i lyset af den generelle genåbning.

Men jeg vil gerne indlede med at kvittere for jeres store indsats og engagement i den meget specielle situation, vi står i. Det er mit klare indtryk, at der på alle planer, hos frontpersonale, administrative medarbejdere, organisationer og myndigheder lægges store kræfter og meget tid i indsatsen for de sårbare og udsatte målgrupper, som er omdrejningspunktet for det sociale område. Og det skal I have stor tak for.

Politiske aftaler

Den 17. april indgik regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Nye Borgerlige og Alternativet aftale vedrørende udvidelse af den første fase af en kontrolleret genåbning.

På baggrund af den aftale har samme partier den 25. april 2020 indgået *Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19*. Aftalen indeholder tre hovedelementer:

- Etablering af tre partnerskaber med afsæt i tre centrale målgrupper: Udsatte børn, udsatte voksne og mennesker med handicap. Partnerskaberne kan under hele genåbningen medvirke til at skabe tryghed og modvirke ensomhed, sårbarhed og mental mistrivsel hos de udsatte grupper. Partnerskaberne skal bl.a. udarbejde ensomhedsstrategier på de enkelte områder og indsamle gode erfaringer og sikre, at de deles så bredt som muligt. Deling af erfaringer skal bl.a. ske på en fælles portal om tryghed og trivsel i forbindelse i forbindelse med genåbningen af samfundet, som drives af Socialstyrelsen.
- Konkrete initiativer til udsatte børn og unge, udsatte voksne og mennesker med handicap. Der er afsat ca. 215 mio. kr. til konkrete initiativer, der skal sikre, at socialt udsatte børn og voksne og mennesker med handicap kan komme bedst muligt igennem tiden med COVID-19.

- Genoptagelse af specifikke centrale aktiviteter på det sociale område. Der er dels tale om opgaver, som i almindelighed bliver varetaget ved fysisk fremmøde i form af møder med borgere og samarbejdspartnere samt fysiske tilsynsbesøg, men som i en periode er blevet varetaget af statslige og kommunale medarbejdere som har arbejdet hjemmefra. Disse vil igen blive varetaget ved fysisk fremmøde. Og der er også tale om, at indsatser og tilbud, hvor der i en periode har været truffet beslutning om at nedjustere eller omlægge indsatserne eller helt eller delvist at lukke ned, igen gradvist kan vende tilbage til normale forhold og tage imod børn, unge og voksne med behov for hjælp og støtte. Og som et centralt led heri vil der blive foretaget lempelser af de besøgsrestriktioner, der gælder på anbringelsessteder og botilbud m.v. Det vil jeg uddybe nedenfor.

Derudover har regeringen besluttet at etablere en række sektorpartnerskaber med henblik på at skabe fælles forståelse om ansvarlig genåbning for en række sektorer, sådan at de enkelte sektorer er velforberedte på en genåbning. Der er bl.a. etableret et sektorpartnerskab på det sociale område.

De beskrevne aftaler og initiativer, skal ses i lyset af, at den aktuelle situation med COVID-19 indebærer ekstra udfordringer for socialt udsatte børn og voksne og mennesker med handicap, som kan have særligt svært ved at komme igennem hverdagen med social isolation og en forandret hverdag. De nødvendige restriktioner og forandringer i hverdagen har for mange medført ensomhed, angst og mistroivsel og en forværring af de udfordringer og problemer, som de i forvejen har at slås med. Samtidig vil mange af disse mennesker i første omgang kun i begrænset omfang få gavn af den gradvise genåbning af samfundet, fordi en stor del af dem fortsat er yderst sårbare over for smitte og smittespredning.

Det sociale område under den generelle nedlukning og gradvise genåbning

Det sociale område er et kritisk område. Det betyder, at der i den seneste periode, hvor samfundet i vidt omfang har været lukket ned på grund af COVID-19, fortsat har skullet tages hånd om de udsatte i samfundet, og at der kun efter en konkret vurdering, og inden for fastsatte rammer, har kunnet ske tilpasning og nedskalering af hjælpen og støtten.

Det betyder, at serviceloven, socialtilsynsloven og retssikkerhedsloven stadig er fuldt gældende. Kommunerne har hele tiden og skal stadigvæk iværksætte forebyggende foranstaltninger efter serviceloven, de skal træffe konkrete og individuelle afgørelser ud fra den enkelte borgers behov, og de skal bruge servicelovens muligheder for hjælp og støtte som sædvanligt. Adgangen til at klage over afgørelser efter serviceloven er også uændret. Kun hvis sundhedsmyndighedernes faglige retningslinjer står i vejen, eller hvis kommuner eller leverandører mangler personale på grund af sygdommeldinger eller prioritering af personalemæssige ressourcer til anden indsats mod COVID-19, kan de gældende regler fraviges.

Kommunale sagsbehandlere og administrative medarbejdere har dog i vidt omfang skullet varetage deres opgaver hjemmefra, og der kan være konkrete sociale tilbud og indsatser, som selv har truffet beslutning om at lukke helt eller delvist af hensyn til risikoen for smittespredning, for at imødekomme det fastsatte forsamlingsforbud, eller fordi der har været behov for at prioritere personaleressourcer til andre COVID-relaterede opgaver.

Beboere på botilbud og anbringelsessteder har været omfattet af COVID-19 relaterede restriktioner, da tilbuddene er omfattet af et generelt besøgsforbud.

Så selv om det sociale område ikke har været lukket ned, har det sociale områdes målgrupper i høj grad været påvirket af den generelle situation.

Den gradvise genåbning af Danmark kan ikke i første omgang omfatte alle udsatte grupper, fordi mange fortsat er sårbare over for smitte, og statsministeren har således også bedt de svageste om at være de stærkeste.

Derfor er regeringen og partierne bag den politiske *Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19* enige om, at der nu med den gradvise genåbning af Danmark er et akut behov for at prioritere og overveje, hvordan det sociale område gradvist og under hensyntagen til de sundhedsfaglige retningslinjer kan vende tilbage til mere normale tilstande i takt med, at de sundhedsfaglige retningslinjer og forholdene i øvrigt tillader det. Det skal ske på en måde, så det kan medvirke til at skabe tryghed og modvirke ensomhed, sårbarhed og mental mistrivsel hos de udsatte grupper. Ved en gradvis tilbagevenden bør der desuden ske en indledende prioritering af de grupper, der har været nogen af de mest sårbare over for konsekvenserne af COVID-19 indsatsen i samfundet bredt set: Udsatte børn og unge, voksne med særlige sociale problemer og/eller psykiske lidelser samt børn, unge og voksne med handicap.

Nærmere om genoptagelse af aktiviteter på det sociale område

Som led i *Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19* er det aftalt, at følgende aktiviteter nu skal varetages ved fysisk fremmøde under iagttagelse af gældende sundhedsfaglige retningslinjer:

- Medarbejdere, der varetager arbejdsopgaver på området for udsatte børn og unge, som almindeligvis forudsætter fysisk fremmøde (besøg, samtaler, møder, personrettet tilsyn), og som i perioden er blevet varetaget på anden måde eller er udskudt, skal nu kunne arbejde ved fysisk fremmøde igen.
- Familieretshuset skal genoptage afholdelse af møder i de komplekse forældreansvarssager (§ 7-sagerne), der er de tungeste sager, hvor børnene er allermest udsatte. Dermed kan sagerne færdigbehandles i Familieretshuset og oversendes til familieretten til afgørelse af forældrenes konflikt.
- Ankestyrelsen skal genoptage deres børnemøder med fysisk fremmøde, så forældre og børn over 12 år samt deres advokater igen får mulighed for at fremføre deres synspunkter ved personligt fremmøde.
- Socialtilsynene skal genoptage gennemførelse af fysiske tilsynsbesøg på tilbud for både børn, unge og voksne og i plejefamilier, så de kan være i direkte kontakt med beboerne og se de aktuelle forhold ved selvsyn. Socialtilsynenes gennemførelse af fysiske tilsynsbesøg vil også være et centralt understøttende initiativ i forhold til tilbud, som har været helt eller delvist lukket ned, og som nu gradvist åbner sig igen, og ikke mindst i forhold til de tilbud, som er omfattet af besøgsrestriktioner.

Det er også aftalt, at sociale tilbud og indsatser, hvor der i en periode har været truffet beslutning om at nedjustere eller omlægge indsatserne eller helt eller delvist at lukke ned, nu igen gradvist kan vende tilbage til normale forhold og tage imod børn, unge og voksne med behov for hjælp og støtte under iagttagelse af gældende sundhedsfaglige retningslinjer.

Private og kommunale tilbud bør prioritere at genoptage åbne tilbud og indsatser, som kan understøtte tryghed og trivsel hos borgerne, særligt hos de grupper, som har været særligt hårdt ramt af restriktioner og generel nedlukning. Det gælder bl.a.:

- væresteder,
- varrestuer,
- aktivitets- og samværstilbud,
- beskyttet beskæftigelse,
- socialpædagogisk støtte (§ 85) f.eks. til borgere i eget hjem, som i perioden har været hårdt ramt af isolation og ensomhed og
- lektiecafeer.

Hvis sundhedsfaglige retningslinjer eller f.eks. forsamlingsforbud forhindrer, at et tilbud kan holde åbent som sædvanligt, kan tilbuddet f.eks. overveje at tage borgere ind i mindre hold og kortere tid eller finde andre løsninger, der gør, at det inden for de gældende retningslinjer og de eksisterende fysiske rammer kan lade sig gøre at holde åbent.

De aftalte partnerskaber og portalen om tryghed og trivsel kan her komme til at spille en central rolle ift. formidling af metoder og best-practice.

Kommunerne skal være opmærksomme på, om der er børn, voksne eller familier, som har behov for en ekstra indsats, f.eks. i form af forebyggende indsatser som f.eks. familieorienteret rådgivning (§ 11) og evt. ved opsøgende arbejde, på grund af problemer, som er opstået eller forværret i perioden, og om der er behov for en særlig støttende indsats for f.eks. børn og unge, der er startet i skole igen eller unge, der enten skal genoptage deres STU eller hvor deres STU endnu ikke er genåbnet.

Social- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse om mulighed for midlertidig fravigelse af forpligtelser for det offentlige og af privates rettigheder over for det offentlige på socialområdet som led i håndtering af COVID-19 vil snarest muligt blive revideret på baggrund af den politiske aftale, så kommunernes adgang til at træffe afgørelse om at undlade at levere specifikke ydelser, som f.eks. bostøtte (§ 85), eller om at ændre indholdet af ydelserne, begrænses. Det samme gælder for kommunernes mulighed for at suspendere anbragte børns samvær med forældre og netværk.

Lempelse af besøgsrestriktioner

Det besøgsforbud, som gælder på alle anbringelsessteder og botilbud m.v., og som der kun i meget begrænset omfang er undtagelser til, har haft store konsekvenser for både beboere og pårørende.

Derfor er det aftalt som led i *Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19*, at besøgsrestriktionerne på det sociale område skal lempes.

Lempelserne skal imødekomme ensomhedsfølelse og afsavn hos beboerne, men må samtidig ikke øge smitterisikoen for beboerne selv, andre beboere og personale, og de skal derfor foretages i tæt samarbejde med sundhedsmyndighederne.

Lempelserne skal bl.a. i udgangspunktet sikre mulighed for besøg på udearealer og fra få faste besøgs personer.

Udmøntningen af aftalen på dette punkt vil ske ved en revision af den gældende bekendtgørelse om midlertidigt forbud mod besøg på anbringelsessteder og botilbud m.v. på socialområdet i forbindelse med håndtering af COVID-19.

Det er vigtigt at understrege, at de aftalte lempelser først træder i kraft, når bekendtgørelsen er ændret. Indtil da gælder bekendtgørelsen – herunder om forbud mod besøg på udearealer.

Den nye bekendtgørelse vil fortsat sætte rammerne for lokale beslutninger ud fra forudsætningerne på det enkelte tilbud.

Aftalen om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19. kan læses her: <https://sim.dk/media/37951/aftale-om-initiativer-for-saarbare-og-udsatte-grupper.pdf>.

Yderligere information

Der har i hele perioden været oprettet en lang række hotlines. Disse er fortsat til rådighed, hvis der opstår tvivlsspørgsmål, eller der er behov for vejledning:

Hotline for socialfaglige spørgsmål (forankret i VISO): Ring 72 42 40 00 (alle hverdage 9-18)

Hotline til medarbejdere og ledere på sundheds-, ældre- og socialområdet (hos Styrelsen for Patientsikkerhed): Ring 70 20 02 66 (alle hverdage 9-22)

Børne- og Undervisningsministeriets hotline om coronavirus for skoler og institutioner i forhold til bl.a. nødpassning: Ring 70 80 67 07 (alle hverdage 8-17 og lør-søn 10-16)

Borgerhenvendelser skal fortsat rettes til myndighedernes fælles hotline på tlf. 70 20 02 33.

Hotline for fonde og civilsamfundsorganisationer om coronarelaterede aktiviteter og socialfaglig vejledning: Ring 24 89 66 57 (alle hverdage 9-16) eller skriv til match@sim.dk

Ved yderligere spørgsmål vedrørende socialområdet, som der ikke kan findes svar på hos relevante myndigheder, kan Social- og Indenrigsministeriet kontaktes på nedenstående numre:

- Faglige spørgsmål vedr. udsatte børn: Tlf. 41 85 12 53
- Faglige spørgsmål vedr. udsatte voksne: Tlf. 41 85 12 10
- Faglige spørgsmål vedr. børn og voksne med handicap: Tlf. 41 85 12 52
- Spørgsmål til bekendtgørelse om mulighed for midlertidig fravigelse af forpligtelser for det offentlige og af privates rettigheder over for det offentlige på socialområdet som led i håndtering af COVID-19 eller bekendtgørelse om midlertidigt forbud mod besøg på anbringelsessteder og botilbud m.v. på socialområdet i forbindelse med håndtering af COVID-19: Tlf. 41 85 14 68/ 41 85 13 40

Med venlig hilsen

Astrid Krag